

MONITOR JAPOŃSKI

LIPIEC-SIERPIEŃ 2016

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na działania tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

LIPIEC-SIERPIEŃ 2016

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

11 lipca: Partia Liberalno-Demokratyczna wygrywa w wyborach do Izby Radców.

Rządząca Partia Liberalno-Demokratyczna zyskała 121 miejsc w wyborach do izby wyższej parlamentu. Zgodnie z oczekiwaniami koalicja PLD i ugrupowania Nowe Komeito oraz popierający ją niezależni senatorzy uzyskali bezwzględną większość w Izbie Radców. Wynik wyborów znacząco wzmocnił pozycję premiera Shinzo Abe. Dzięki pozyskaniu licznej grupy niezależnych senatorów rząd zyskał wystarczającą przewagę w obu izbach parlamentu do otwarcia debaty na temat rewizji konstytucji.

12 lipca: Niekorzystna dla Chin decyzja trybunału arbitrażowego w Hadze

Międzynarodowy trybunał arbitrażowy w Hadze ogłosił niekorzystny dla Chin wyrok, który potępia ekspansywną politykę tego kraju na Morzu Południowochińskim oraz podważa rozległe roszczenia terytorialne. Chiński rząd nie uznał wyroku trybunału i nie brał udziału w jego posiedzeniach. Japoński rząd bardzo szybko przyjął stanowisko w tej sprawie. Rzecznik japońskiego MSZ Yasuhisa Kawamura powiedział, że sytuacja na Morzu Południowochińskim dotyczy całej społeczności międzynarodowej a wyrok Trybunału należy traktować jako ostateczny i wiążący prawnie dla stron konfliktu. Problem uregulowania aktywności na morzu Południowochińskim podzielił członków ASEANu. Stanowisko japońskiego rządu oraz wyrok trybunału zostało poparte przez przywódców Wietnamu i Filipin. Rząd Laosu popiera stanowisko Chin, natomiast Kambodża podkreśliła swoje neutralne podejście do problemu.

PLD ZWYCIĘŻA W WYBORACH DO IZBY WYŻSZEJ

Zabezpieczenie dwóch trzecich miejsc w senacie daje rządzącej koalicji możliwość podjęcia próby rewizji japońskiej konstytucji. Zmiana artykułu 9. ustawy zasadniczej, który reguluje funkcjonowanie japońskich Sił Samoobrony jest pierwszym krokiem na drodze do utworzenia sił zbrojnych oraz jednym z głównych celów rządu premiera Abe.

14 lipca: Doniesienia o wcześniejszej abdykacji Cesarza Akihito

Japońskie media poinformowały, że Cesarz Japonii rozważa możliwość wcześniejszej abdykacji. 82-letni Akihito ma zamiar przekazać władzę i obowiązki na ręce swojego najstarszego syna, księcia Naruhito w przeciągu kilku lat. Cesarz w jednym z wywiadów stwierdził, że zaczyna odczuwać problemy związane ze swoim zaawansowanym wiekiem, które skutkują pomyłkami podczas oficjalnych ceremonii państwowych. Rząd powołał specjalną grupę roboczą badającą możliwości prawne dotyczące potencjalnej abdykacji. Japońska konstytucja nie zawiera ustępu dotyczącego możliwości wcześniejszej rezygnacji Cesarza. Możliwości takiej nie przewiduje również uchwalone w roku 1947 Prawo Dworu Cesarskiego, które reguluje większość spraw związanych z funkcjonowaniem japońskiej monarchii. Zdaniem niektórych polityków plany wcześniejszego opuszczenia tronu mogą wymagać rewizji konstytucji.

16 lipca: Premier ChRL ostrzega japoński rząd przed wypowiedziami na temat problemów na Morzu Południowochińskim.

Chiński premier Li Keqiang podczas lipcowego szczytu ASEM w Mongolii ogłosił, że Japonia powinna zaprzestać interwencji oraz podburzania międzynarodowej opinii publicznej. Chiński premier podkreślił, że "Japonia nie jest bezpośrednio zaangażowana w konflikt, w związku z czym powinna zachować wstrzeźliwość i ostrożność w odnoszeniu się do problemu". W odpowiedzi premier Shinzō Abe stwierdził, że międzynarodowy porządek oparty na prawie i zasadach musi być respektowany przez strony konfliktu.

16 lipca: Premier Abe potwierdził wsparcie dla Rządu w Turcji.

W związku z wydarzeniami związanymi z nieudanym zamachem stanu w Turcji premier Abe potwierdził poparcie jego rządu dla władzy prezydenta Recepta Erdogana. Działania te są zgodne ze strategią głównego sojusznika Japonii, Stanów Zjednoczonych. Prezydent Barack Obama wezwał siły polityczne w Turcji oraz pozostałych członków NATO do wyrażenia wsparcia dla rządu w Ankarze.

18 lipca: Chiny ogłosiły zamknięcie części wód na morzu Południowochińskim w celu przeprowadzenia ćwiczeń wojskowych.

W kilka dni po ogłoszeniu wyroku Trybunału w Hadze, chiński rząd pokazał, że nie ma zamiaru zmieniać swojej polityki w regionie. Decyzja rządu w Pekinie to wyraźny sygnał nie tylko dla pozostałych stron konfliktu terytorialnego, lecz również dla Stanów Zjednoczonych. Informacja o ćwiczeniach została podana do wiadomości publicznej w trakcie trzydniowej wizyty szefa operacji morskich Admirala Johna Richardsona w Chinach. Stany Zjednoczone wnoszą o powstrzymanie się od agresywnych działań przez obie strony konfliktu po ogłoszeniu wyroku trybunału. Dennis Blair, były dowódca amerykańskich sił morskich na Pacyfiku stwierdził, że Stany Zjednoczone powinny być gotowe do użycia sił zbrojnych w celu wyznaczenia granicy militarnego przymusu stosowanego przez Chiny.

25 lipca: Japonia koncentruje działania wymierzone w Koreę Północną.

Rząd Japonii wzmaga wysiłki mające na celu zacieśnienie sankcji nałożonych na reżim w Pjongjangu. Wspólnie ze Stanami Zjednoczonymi i Koreą Południową podjęto próbę przekonania innych państw do zaprzestania przyjmowania pracowników z Korei Północnej i tym samym finansowania reżimu Kim Dzong Una. Ocenia się, że na całym świecie pracę znajduje od 50 do 60 tysięcy obywateli Korei Północnej.

2 sierpnia: Japoński rząd zatwierdza kolejny pakiet pomocowy.

Premierowi Abe udało się uzyskać poparcie dla wprowadzenia kolejnego pakietu mającego pobudzić wzrost gospodarczy. Wielkość wydatków zaplanowanych na następne kilka lat ma sięgnąć 28 trylionów jenów (około 130 miliardów USD). Rządowe inwestycje będą koncentrować się na projektach infrastrukturalnych takich jak budowa połączeń kolejowych i modernizacja portów. Kolejnym priorytetowym sektorem jest przetwórstwo żywności oraz zwiększenie jej eksportu. Planowana pula wydatków zawiera również pakiet socjalny dla najuboższych, którzy będą otrzymywać wsparcie w wysokości 15 000 jenów oraz wsparcie dla japońskich rodzin poprzez budowę większej ilości przedszkoli.

6 sierpnia: Chińskie okręty wpłynęły na japońskie wody terytorialne w pobliżu wysp Senkaku.

Według doniesień Japońskiej Obrony Wybrzeża chiński okręt patrolowy oraz kilka łodzi rybackich pod chińską banderą wpłynęło na wody terytorialne w pobliżu spornych wysp Senkaku. Pomimo ostrzeżeń ze strony japońskiej tego samego dnia, chiński okręt patrolowy kilkakrotnie naruszał granicę wód terytorialnych. Japońskie MSZ złożyło oficjalny protest na ręce ambasadora Chin. Japońskie władze wiążą incydent z narastającym konfliktem związanym z decyzją Trybunału Arbitrażowego w Hadze.

8 sierpnia: Specjalne wystąpienie Cesarza Akihito w sprawie możliwej abdykacji.

W specjalnym wystąpieniu telewizyjnym Cesarz Akihito odniósł się do doniesień dotyczących jego potencjalnej abdykacji. Władca wspominał o uciążliwościach związanych z pogarszającym się stanem zdrowia. Jeżeli zajdzie taka potrzeba jego obowiązki ma przejąć jego syn Naruhito. Akihito stwierdził jednak, że jako cesarz musi pełnić swoją funkcję aż do śmierci. Dlatego też, jego syn miałby przejąć obowiązki jako regent sprawujący władzę w imieniu Cesarza. Pomimo tej wypowiedzi debata na temat wprowadzenia zmian w prawie umożliwiających wcześniejsze opuszczenie tronu nie ucichła.

27 sierpnia: Obietnice premiera Abe na szczycie TICAD.

Premier Shinzo Abe, złożył ambitne obietnice wsparcia dla państw rozwijających się podczas szóstej Międzynarodowej Konferencji ds. Rozwoju Afryki w Tokio (TICAD). Szef japońskiego rządu obiecał przekazanie pomocy rozwojowej w wysokości 30 miliardów dolarów. Wsparcie ma koncentrować się na finansowaniu inwestycji infrastrukturalnych w wybranych państwach afrykańskich.

30 sierpnia: Władimir Putin odwiedzi Japonię w grudniu.

Rządowe biuro prasowe w Moskwie podało informację o planach zorganizowania wizyty prezydenta Rosji w Japonii w grudniu tego roku. Przedstawiciele Kremla uzgodnili już harmonogram wizyty i czekają na ostateczne potwierdzenie ze strony japońskiej. Wizyta będzie kulminacją dialogu prowadzonego od kilku miesięcy, którego celem jest zbliżenie gospodarcze i polityczne pomiędzy Moskwą a Tokio.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

25 lipca: Czechy promują technologie kosmiczne w Japonii.

W ambasadzie Czech w Tokio doszło do prezentacji czeskich firm zajmujących się produkcją technologii wykorzystywanych podczas lotów w kosmos. Głównym punktem seminarium było przedstawienie inkubatora technologii kosmicznych Europejskiej Agencji Kosmicznej [ESA BIC](#) w Pradze. Petr Bareš, przewodniczący Czeskiego Porozumienia Kosmicznego zaprezentował możliwości inwestycyjne w sektorze technologii kosmicznych przedstawicielom japońskich firm. Seminarium było przygotowaniem do targów Japan Aerospace 2016, które mają się odbyć w październiku.

24 sierpnia: Tsubakimoto wybuduje nową fabrykę w Czechach.

Japoński producent części motoryzacyjnych planuje otwarcie nowej fabryki w Kolonie ok. 50 km. od Pragi. Fabryka będzie produkować łańcuchy napędowe wykorzystywane przez znaczną część europejskich producentów samochodów. Fabryka ma rozpocząć pracę w roku 2017. Tsubakimoto to firma założona niemal 100 lat temu w Osace gdzie zajmowała się produkcją łańcuchów rowerowych. Dziś jest globalnym producentem części napędowych, który posiada już dwie fabryki w Europie.

31 sierpnia: Panasonic świętuje dwudziestolecie działalności w Czechach.

Z okazji dwudziestej rocznicy rozpoczęcia działalności w Pilźnie japońska firma Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o. doszło do uroczystości w których udział wzięli przedstawiciele władz centralnych i lokalnych oraz ambasador Japonii Tet-suo Yamakawa. Władze firmy podsumowały 20 lat udanej działalności w tym kraju. Według obliczeń, przez 20 lat fabrykę w Pilźnie opuściły ponad 34 miliony telewizorów.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

21 lipca: Premier Abe ma zamiar przyspieszyć budowę szybkich pociągów MagLev.

Japoński rząd pożyczyci firmie kolejowej JR Tokai 29 miliardów USD w celu przyspieszenia projektu budowy superszybkich połączeń opartych na pociągach maglev. Zdaniem krytyków polityki ekonomicznej premiera Abe inwestycja przyniesie większe korzyści polityczne niż gospodarcze. Projekt zostanie zrealizowany w ramach przyjętego niedawno pakietu wydatków publicznych, który ma rozruszać japońską gospodarkę. Nowe pociągi, kursujące z prędkością ok. 500 km/h skrócą czas połączenia na linii Tokio-Osaka do 67 minut (obecnie 147 min.).

24 lipca: Chiny nakładają opłaty antydumpingowe na stal z Japonii, Korei Południowej i Unii Europejskiej.

Chińskie ministerstwo handlu nałożyło opłaty anty-dumpingowe w wysokości 37-46 procent na stal importowaną z trzech wyżej wymienionych państw. Opłaty mają obowiązywać przez 5 lat. Powodem nałożenia opłat są straty dla chińskiego przemysłu spowodowane importem stali o zaniżonej wartości. Chiński rząd od kilku lat spotyka się z identycznymi zarzutami ze strony Stanów Zjednoczonych i Unii Europejskiej.

29 lipca: Japońskie linie lotnicze notują ogromne straty.

Największy japoński przewoźnik Japanese Airlines JAL zanotował spadek przychodów o ponad 50% od kwietnia do czerwca 2016 roku. Pomimo korzystnego spadku cen ropy naftowej spadek liczby klientów doprowadził do alarmującej sytuacji finansowej spółki. Zdaniem ekspertów kluczowymi czynnikami, które negatywnie wpływają na kondycję JAL jest wzrost kosztów pracowniczych oraz spadek zainteresowania podróżami w związku z zagrożeniem terrorystycznym. Kolejnym potencjalnym zagrożeniem dla firmy jest wzrost popularności tańszych linii lotniczych, w tym głównie przewoźników z Chin.

4 sierpnia: Kłopoty finansowe Toyoty.

W ostatnich dniach lipca pojawiły się informacje, że Toyota utraciła pozycję lidera sprzedaży samochodów osobowych na rzecz Volkswagena. Okazało się, że to nie koniec problemów giganta. Firma opublikowała dane dotyczące przewidywanych zysków do końca 2016 roku. Zyski zostały obniżone o 44% w porównaniu z założeniami opublikowanymi na początku roku.

KOMENTARZ

Bez wątpienia najbardziej niepokojące komunikaty ostatnich dwóch miesięcy są związane z zaostrzeniem relacji pomiędzy Japonią a Chinami w wyniku reakcji na wyrok sądu arbitrażowego w Hadze. W ostatnich monitorach informowaliśmy o wzroście zainteresowania japońskiego rządu sytuacją na Morzu Południowochińskim oraz chińskimi roszczeniami terytorialnymi w tym regionie. Japonia stała się jednym z najbardziej zaangażowanych przeciwników chińskiej ekspansji, co miało swój wyraz przez nawiązanie współpracy wojskowej z Filipinami oraz deklaracje wsparcia dla pozostałych stron konfliktu. Japonia od lat wzywa rząd w Pekinie do rozstrzygnięcia sporów terytorialnych przy skorzystaniu z pomocy międzynarodowych narzędzi arbitrażowych.

Po tym jak sąd w Hadze potępił działania Chin na Morzu Południowochińskim japońskie MSZ bardzo szybko wyraziło swoje zdanie na ten temat i określiło spór jako problem całej społeczności międzynarodowej. Podobne deklaracje są postrzegane negatywnie przez władze w Pekinie, które sprzeciwiają się jakiegokolwiek japońskiej ingerencji w spór. W pewnym momencie Pekin otwarcie oskarżał Tokio o podżeganie społeczności międzynarodowej jak i samego Trybunału do wydania niekorzystnego dla Chin wyroku. Warto również spojrzeć na problem z perspektywy ASEANu, który jest podzielony w sprawie sporu terytorialnego. Japonia aktywnie wspiera antychińską koalicję wewnątrz tej organizacji.

Warto również bliżej przyjrzeć się wydarzeniom na japońskiej scenie politycznej, które miały miejsce w ostatnich dwóch miesiącach. Oprócz burzy jaką wywołały doniesienia dotyczące potencjalnej abdykacji Cesarza Akihito, najciekawszym wydarzeniem jest zwycięstwo Partii Liberalno-Demokratycznej w wyborach do Izby Wyższej parlamentu. Dzięki temu sukcesowi premier Abe zyskał poparcie konieczne do zatwierdzenia kolejnego pakietu wsparcia gospodarczego w ramach coraz częściej krytykowanej polityki reform "abonomics".

Dzięki poparciu koalicjanta i innych posłów niezależnych rządowi udało się zabezpieczyć dwie trzecie miejsc w senacie, co daje rządzącej koalicji możliwość podjęcia próby rewizji japońskiej konstytucji. Zmiana artykułu 9. ustawy zasadniczej, który reguluje funkcjonowanie japońskich Sił Samoobrony jest jednym z głównych celów gabinetu premiera Abe. Perspektywa przywrócenia normalnych sił zbrojnych oraz sama debata na ten temat z pewnością doprowadzi do pogorszenia relacji z Chinami oraz innymi państwami regionu.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

